

Uønskede hendelser:

- aldri så galt at det ikke er godt for noe

Fagutvalget er avhengig av at uønskede hendelser rapporteres, men vi opplever fortsatt litt skepsis til det å rapportere. Her forteller vi hva rapporten din brukes til, i håp om at det kan oppmuntre til at flere sier fra.

Tekst: Jon Gunnar Wold og Magne Hegstad

Fly, helikopter og droner krasjer fra tid til annen av mange ulike årsaker, og det er helt normalt. Det er heldigvis svært sjeldent at det skader folk eller ting. Vi er kjent med to tilfeller av mindre skader på bygninger hittil i år, og det er flere år siden sist det skjedde. Men er det bare alvorlige hendelser du behøver å rapportere?

Her er et tenkt eksempel på en krasj uten annen skade enn på flyet: En erfaren pilot krasjer en skalamodell på et stevne. Flyet kom i lowpass, før det plutselig la seg over mot venstre og krasjet på rullebanen før piloten klarte å rette det opp. Ingen kom til skade, fordi piloten aldri fløy rett mot publikum. Piloten tror krasjet skyldes at en av balanserorsservoene gjorde noen plutselige byks, men vet ikke sikkert fordi både servohorn og -drev ble ødelagt i krasjet.

Kaller man dette «radiofeil» og går videre som om ingenting har skjedd, lærer

vi ikke noe av det. Men om det rapporteres til oss kan det være med på å forhindre at lignende skjer igjen.

Din rapport i det store bildet

Selv om vi kanskje aldri får vite nøyaktig hva som skjedde er hendelsen interessant i det store bildet. Tidligere har vi mottatt flere ulike rapporter om fly som krasjer, av det som tilsynelatende virker som veldig ulike årsaker. Ingen av hendelsene i seg selv ble ansett å være noen vits i å rapportere inn («gikk jo bare utover min egen lommebok»), men en kombinasjon av samvittighetsfulle piloter og stevneledere gjorde det likevel. Vi blar derfor i eldre rapporter på jakt etter fellesnevnerne.

Skyldes det dårlig vær? Billig utstyr? Ubalanserte modeller? Ingen av delene virker relevant, det synes å handle om det mange kaller «radiofeil»: Gyro oppfører seg rart, høyderor beveger seg samtidig med balanserorene, mottaker skrur seg av, lav spenning på mottakerbatteri, senderbatteri tomt. Og klassikeren å ta av med ror som går motsatt vei.

Hva kan vi gjøre med det? Vi kan fortelle piloten om årsakene til at andre har krasjet. Det tenkte eksempelet over kan faktisk skyldes lav spenning på mottakerbatteriet. Vi vet om flere tilfeller av det, og ut fra beskrivelsen av hvordan modeller oppfører seg når de går tom for strøm kan det passe med beskrivelsen. Vanligvis setter man bare batteriet på lading igjen dersom det ikke har fysiske

Faktisk hendelse: Helikopteret datt ned i en steinrøys uten kontroll på venstre swash-servo. Ingen skade annet enn på lommeboka som vi sier. Men den egentlige årsaken til slik "radiofeil" viste seg å være mangel på pre-flight sjekk. Jeg burde ha oppdagat skruen som var borte fra servohornet før dagens første tur.

skader, og tenker ikke over at årsaken kan være så enkel som at man glemte å lade. Eller kan krasjet skyldes løs servokabel? Vi er kjent med et tilfelle der en kontakt løsnet fra servopluggen som følge av at en liten plasthake hadde brukket av. Om en slik feil får lov til å være med opp i lufta, så vil ting

Når det er andres feil

I 2017 og 2018 rapporterte flere klubber uavhengig av hverandre om tilfeller av nærgående full-size fly. Det var nysgjerrige motorflygere som fløy lavt over modellflystripa, og full-size fly som bare dukket opp og landet uten å si fra på radio mens det pågikk modellflyaktivitet. Noe av dette kunne blitt farlige situasjoner, men gikk bra. I alle tilfellene vi er kjent med så hadde modellflygerne ikke noen skyld i at situasjonene oppstod. Og tiltakene etterpå førte til at ting ble bedre. Det ble opprettet kontakt mellom flyklubb og modellflyklubb flere steder i landet. Dialog løser veldig mye. Antallet slike hendelser har vært nærmest fraværende i år, og vi tror ikke det er tilfeldig.

skje. Men om vi finner årsaken er det bare halve jobben. Vi må finne ut av hvordan vi kan forhindre at det skjer igjen.

Den egentlige årsaken

Du som leser har sikkert allerede kommet til samme konklusjon som oss: –mange «radiofeil» kunne vært unngått dersom piloten hadde gjennomført en enkel sjekk før hver tur. Hva som vil være en fornuftig sjekklister er selvsagt avhengig av modelltype, men det å sjekke at det er nok strøm på alle batterier, at alle servokabler sitter ordentlig i og at alle ror/gyro-bevegelser går rett vei, er fort gjort. Noe sjekker du ved montering av modellen og før første tur, andre ting sjekker du før hver eneste tur. Hvis vi fortsetter å motta rapporter om alt som går galt rundt om i landet, så ser vi hva som går igjen og kan lage anbefalinger slik som dette.

Vi har blitt advart mot å oppfordre til rapportering, med argumenter som «dersom alle sender inn rapport hver gang et modellfly krasjer så vil dere drukne i rapporter». La oss bare si at dersom det luksusproblemet skulle oppstå, så får vi heller si fra. Antallet piloter og klubber som rapporterer er fortsatt altfor lavt, så fortsett å sende inn. Husk å beskrive hva du tror var årsaken. Enkelte rapporter beskriver hva som hendte, men fokuserer i liten grad på hvorfor.

Slik rapporterer du en hendelse

Gå til nlf.no/modellfly. Under menyvalget "Modellflyging" velger du "Rapportér hendelse". Husk å beskrive hva du tror var årsaken. Enkelte rapporter beskriver hva som hendte, men fokuserer i liten grad på hvorfor.

Rapporteringspliktige hendelser:

- Næruhell uten skade
- Uhell med skade
- Ulykke med personskaade

På nettsiden finner du definisjoner og eksempler på slike hendelser. Alle hendelser iht. disse definisjonene skal rapporteres. Rapportene vil bli brukt som eksempler i flytryggingsarbeidet, men vil ikke offentliggjøres med navn på den som rapporterer, eller de impliserte. Mottaker av rapportene er fagkontakt Jon Gunnar Wold.

Spesialist på luftfartsforsikring i Norden

Enten det gjelder droner, modellfly eller allmennfly kan du stole på et firma med global kunnskap og lokal ekspertise. Vi har over 100 års erfaring som forsikringsgiver.

For mer informasjon, kontakt Mona Hansen mona.hansen@starrcompanies.com
Telefon 916 97 6262

STARRCOMPANIES.CO.UK

Property / Casualty / Accident / Aviation / Marine

Starr Insurance Companies is a marketing name for the operating insurance and travel assistance companies and subsidiaries of Starr International Company, Inc. and for the investment business of CV Starr & Co., Inc. and its subsidiaries.

STARR
INSURANCE COMPANIES